

--- A jövő feladatai >>>

A jövő feladatai.*

Állapítsuk meg végre, hogy a magyar artista teljesen egyenjogú polgára ennek a nemzetnek, mert minden tekintetben kiveszi részét a polgárság terheiből.

Amíg szociális törvények szabályozzák a munkások, tisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak jogviszonyait, addig az artisták jogviszonya teljesen rendezetlen.

Kenyérkeresetüknek alapja teljesen labilis, mert idejemúlt, ósdi fölfogású rendeleteken nyugszik, amelyeket a hatóságok esetleg jóindulatúan magyaráznak.

Ez az állapot lehetetlen, ezen sürgősen változtatni kell, különben bizonytalanná válik egy nagy társadalmi osztály existenciája, ami egy konszolidált államéletnek nem lehet érdeke. Magyarországon az artistákat erkölcsiekben és anyagiakban érdeklő jogalkotás még kezdetleges stádiumban van. A belügyminiszteri rendeletek és döntések, a közigazgatási jog egyes részei, alapszabályok és egy-egy perben és perenkívüli ügyben megnyilatkozó döntések lehetnek a megalkotandó jog írásos kútfői. Kétségtelen, hogy ezekből ma egységes speciális jogot alkotni teljesen lehetetlen s így kútfőként kell fölhasználnunk ama kulturnemzetek speciális írott jogait, amelyek bennünket a jogalkotás terén jóval megelőztek.

A francia és a német nép az, amely már régen belátta, hogy speciális foglalkozást, speciális joggal kell szabályozni. Azt, hogy az angolok és az olaszok tételes intézkedéseket hoztak-e, nem tudom, abból azonban, hogy a német és francia írott jog kútfői között más nemzetek írott jogát föl nem említi, megállapíthatom, hogy a többi európai nemzet artista-jogot nem kodifikált.

Amennyiben a kormányhatóság rá szánná magát arra, hogy az artisták jogviszonyainak rendezésére is gondolna, úgy követelményeinket három nagy csoportba osztályozzuk:

1. Tételes törvények hozandók, amelyek az artisták jogát minden irányban szabályozzák. Ezen szabályozás folytán megszüntetendők a m. kir. Belügyminisztérium összes eddigi, s legnagyobb részben már egyébként is elavult rendeletei.
2. Az artisták peres ügyeiben megnyilatkozó joggyakorlat irányítása.
3. A most érvényben levő közigazgatási jog egyes részeinek miniszteri rendeletekkel leendő megváltoztatása.

Nem lehet vitás, hogy addig, amíg nálunk az artistajog kodifikálva nincs, tagjaink megélhetését biztosítottak tekinthetjük [sic!].

Franciaország és Németország példái lebegnek szemem előtt, ahol az artisták minden jogviszonyát speciális jog rendezi. A Németországban érvényben levő és nálunk közkézen forgó „Artistenrecht” lehet útmutató, hogy mily jogszabályok alkotandók, de a magyar jog megalkotásánál a nemzeti és speciális szempontok természetesen figyelembe veendőek.

A közel jövő föladata lesz bíróságainkat egyes esetekben fölvilágosítani, hogy szakmai ismeret nélkül helyes és az igazságot lehetőségig megközelítő ítéletet hozni nem lehet. A rendőri közigazgatási jogot érintő ama jogos kérelmünk, hogy minden orfeumban, cirkuszban, kabaréban, dalszarnokban és bárban – egyesületi tagsághoz legyen kötve a játszási engedély

megadása, szinte a közel jövő egy föladata, amely most a közigazgatási hatóságok jóindulatától függ. Emez engedélyi ügyekben az üzem minden ügyében, különösen a személyi ügyekben vétőjog biztosíttassék, mert csakis így bírjuk elérni, hogy ezen üzemekben ne névleges, hanem tényleges artistákat alkalmazzanak, akik föl is lépnek. Nem egyesületi tag ne működhessék s az ott alkalmazott artisták erkölcsi és anyagi érdeke megóvassék. Ez a rendszer jelenleg Német-Ausztriában kitűnően bevált.

A polgári közigazgatási anomáliák belügyminiszteri rendelettel szüntetendők meg. Nem lehet tovább hallgatással tűrni, hogy kisközségekben artista előadások csakis fősztolgabírói engedély alapján tarthatók. A kisközségek szélesebbkörű autenciával ruházandók föl s így lehetővé teendő, hogy az odaérkező artista minden nagyobb fáradság és különös költség nélkül előadást tarthasson. Napjainkban állandóan megtörténik, hogy előadást tartani szándékozó artista kénytelen órákig kocsikázni, százakat fizetni fuvar költségért, csakhogy a járás fősztolgabírójánál előadási jogot kérhessen s bizony sokszor hiábavalónak bizonyul a nagy fáradság, eredménytelen a tetemes pénzáldozat, mert a fősztolgabíró az engedély kiadását minden alapos indok nélkül megtagadja.

A megtagadó határozat megfölebbezése mennyire illuzórius értékű, azt mindenki tudja, mert a fölebbezés fölterjesztése egymagában is annyi időt vesz igénybe, hogy ezt a helyszínen bevárni nem lehet.

Most még csak ama ténynek leszögezésére szorítkozom, hogy az illetékes helyen megvan a jóakarát a jogos kívánságaink teljesítésére.

Fönti célok megvalósításáért áldozatot hozni, sőt ha kell küzdeni érdemes, mert ennek jutalma: a jövő artistanemzedék elismerése.

Írta: Dr. Lukács Móricz egyesületi ügyész

XXXXXXXXXXXX

Azt kérdezték tőlem: szeretem-e az artistákat és miért, azt válaszolhatom, hogy igenis szeretem. Szeretem pedig azért, mert működésüknek kettős fontosságot tulajdonítok. Az egyik az, hogy a hazája sorsát szíven viselő artista, akit a tudásvány ambicionál, nem nyugszik meg abban, hogy tudását és művészetét csak hazai földön ragyogtassa, - hanem felkeresi a külföldi államokat és ezáltal tényezőjévé válik annak a magasztos ideának, amely a nemzetek közötti érintkezést van hivatva előmozdítani. A másik az a működése az artistának, amelyet itt bent, saját hazájában fejt ki abban a szellemben, amellyel magának a nagy közönségnek mintegy útmutatásul szolgál a nemzet szellemi fejlődésére.

Régebben az „artista” szó magában absztrakt fogalmat jelentett, amelynek senki nagyobb fontosságot nem tulajdonított. Ma azonban másképen áll a helyzet. Amióta az artista egyesület vezetősége nemcsak azt tartja szem előtt, hogy a tagok számát mesterségesen szaporítsa, hanem minden erejével azon fáradozik, hogy tagjai úgy tudás, mint megbízhatóság tekintetében a társadalomnak számottevő tényezőivé váljanak, - azóta a régi felfogás teljesen megváltozott - ehhez azonban az illetékes hatóságoknak jóindulata is nagy mérvben hozzájárult, de hozzájárult magának az artista egyesület vezetőségének a folytonos munkálkodása is. Nézetem az, hogy ha a vezetőséget továbbra is ez a szellem fogja vezérelni, és azt a kölcsönös bizalmat, amely ma a vezetőség és az illetékes fórumok között fennáll, - a jövőben is istáponi fogják, - úgy az artistákra boldogabb napok fognak felvirradni.

Illyés Kálmán, rendőrkapitány

---

* Békásy Jenő és Seidl Albert (szerk.) *Jubileumi Album 1897-1922* Kiadja a Magyarországi Artista Egyesület 25 éves fennállásának emlékére (49. o.)